

Museum Dr. Guislain presenteert collectie De Stadshof in Parijs

Dit is geen outsiderkunst, dit is kunst!

Gedurende vier maanden loopt in de Halle Saint Pierre, hartje Montmartre, een uitstekende tentoonstelling gewijd aan de collectie De Stadshof die bewaard wordt in het Gentse Museum Dr. Guislain. Niet minder dan 350 kunstwerken van 40 artiesten bieden een hoogstaand overzicht van de outsiderkunst van de afgelopen 50 jaar. Outsiderkunst? Zeg maar kunst.

De Collectie De Stadshof vormt een verhaal op zich. Sedert 1985 hebben Liesbeth Reith en Frans Smolders naar schatting 7000 werken van meer dan 400 artiesten uit de hele wereld verzameld. Toen de collectie van de Stichting De Stadshof begin jaren 2000 in het oude justitiepaleis van Zwolle – genaamd De Stadshof – plaats moest ruimen voor een museum van hedendaagse kunst, werd de hele verzameling ondergebracht in Guislain in Gent. De tentoonstelling in Parijs kwam dan ook tot stand uit de samenwerking tussen de Stichting De Stadshof, het Museum Dr. Guislain én de Halle Saint Pierre, een kunstlaboratorium waar sedert 25 jaar gefocust wordt op de zogeheten *art brut* en/of *art singulier*. Het Parijse centrum is een ontmoetingsplaats geworden voor kunstenaars, curatoren en verzamelaars en werkt aan de emancipatie van deze bijzondere kunsttak. Patrick Allegaert, artistiek directeur, en Yoon Hee Lamote, curator bij het Museum Dr. Guislain woonden er de opening van de schitterende expositie bij.

▲ Liesbeth Reith en Frans Smolders ijveren voor de emancipatie van de outsiderkunstenaars?

▲ Rosemarie Koczj, zonder titel, fragment, 1994.

▲ Markus Meurer, H + Ärnermann (Detail), ca 1970-2005.

Bertus Jonkers die alles beschilderde wat hij in zijn buurt vond en met alle mogelijke objecten imaginaire steden bouwde... Maar ook minder gekende namen op de tentoonstelling verbazen door hun hoge artistieke kwaliteit.

Emancipatie

Na 30 jaar zetten Liesbeth Reith en Frans Smolders zich nog even bezielde in voor de Stichting De Stadshof en blijven verder verzamelen en vooral ijveren voor de verdere emancipatie van deze kunstenaars. Onlangs werd trouwens een prachtig kunstboek uitgegeven over de collectie. "Toch blijft het na al die jaren heel moeilijk om in te breken in het grote kunst circuit", zegt Liesbeth Reith. "We willen doodgraag onze collectie tonen op de Biënnale van Venetia, maar dat blijft voorlopig een utopie." Frans Smolders voegt eraan toe: "Enkele individuele kunstenaars krijgen wel die kans als een galerie zich achter hen schaaft. We zoeken eigenlijk een mecenas die zijn domein ter beschikking stelt van onze kunstenaars, maar het is een lange weg. Naïeve kunst, art brut, outsiderkunst, allerlei namen om deze kunstenaars in een hokje te plaatsen. Wij halen ze weg uit de psychiatrische context. Deze mensen zijn niet gek. Ze zijn kunstenaars zoals de andere kunstenaars. Trouwens, zijn niet alle kunstenaars in min of meerdere mate outsiders? Het grote verschil is dat outsiderkunstenaars geen kunstwerken maken voor anderen, maar voor zichzelf." Of om het met de woorden van Willem van Genk te zeggen: "Call it art, if you like. What do I care."

Henk Van Nieuwenhove

- *Sous le Vent de l'Art Brut 2. Collection De Stadshof.* Tot 4 januari 2015 in La Halle Saint Pierre, 2 rue Ronsard, Paris (Metro: 2 - Anvers). Open op weekdays van 11 tot 18u., zaterdag van 11u. tot 19u., zondag van 12u. tot 18u. Info: www.hallesaintpierre.org - [facebook.com/museehallesaintpierre](https://www.facebook.com/museehallesaintpierre) - tel: +33 (0)142587289.
- Frans Smolders, Liesbeth Reith, Jos ten Berge, e.a., *Solitary Creations. 51 Artists out of De Stadshof Collection.* 328 blz.; Euro 39,50; ISBN 978-94-6226-047-4, uitg. Lectoris, www.lectoris.nl.

Willem van Genk

De keuze van de werken voor deze tentoonstelling gebeurde uitsluitend op basis van artistieke criteria. Al wat naam en faam heeft in de wereld van de outsiderkunst is er vertegenwoordigd. Daaronder een aantal kunstenaars die waardering hebben gevonden bij de galeries en in de veilinghuizen. Op kop de Nederlander Willem van Genk (1927-2005) van wie vandaag in New York een prachtig overzicht loopt (zie AK 2376 – blz. 32-33). "De werken van Willem zijn vandaag haast niet meer te betalen", zegt Frans Smolders. "Ze halen veilingprijzen van 1 miljoen euro en meer. Hij is een van de weinige outsiderkunstenaars die nog bij leven echt aanvaard werd in het kunstcircuit. Toen we op het einde van zijn leven een retrospectief voor hem organiseerden in Zwolle, werd hij met de fanfare ingehaald."

Andere gekende namen in dit circuit zijn de 88-jarige Italiaanse Bonaria Manca die in het Toscaanse Viterbo haar hele woning van boven tot onder heeft vol geschilderd en slechts moeizaam afstand kan doen van haar werk; Rosemarie Koczj, een overlevende van de holocaust, Michel Nedjar die voodoo-achtige figuren creëert; Marie-Rose Lortet met haar textielkunst; de Nederlander

▲ Willem van Genk, Zelfportret Zwakzinnigenzorg, 1978.

Quai Branly focust op tatoeage

Van marginaal tot hip

De prijs van de meest originele tentoonstelling van het jaar gaat naar het Musée du Quai Branly waar voor het eerst een totaalbeeld wordt geschetst van de tatoeage door de millennia heen, met focus op de intrinsieke artistieke waarde van deze kunstvorm. Was de tatoeage enkele decennia geleden veroordeeld tot de marginaliteit, dan is het fenomeen vandaag weer zeer hip!

Tatoeage is van alle tijden en van alle culturen. De genaamde Ötzi, die 5000 jaar geleden leefde in het bergachtige grensgebied tussen de huidige landen Oostenrijk en Italië, had niet minder dan 57 tatoeages over het hele lichaam. Toen de grote ontdekkingsreizigers vanaf de 15de eeuw de

in de verschillende continenten. Vooral in het Verre Oosten en de Stille Zuidzee haalt deze kunstvorm een bijzonder hoge artistieke kwaliteit. De mooiste vormen van tatoeage vinden we in Japan en Nieuw-Zeeland bij de Maori. Getuige daarvan de prachtige Japanse prenten van Hokusai, Hiroshige, Kuniyoshi, Kunisada en anderen die getatoeëerde Kabuki personages tonen in al hun pracht, en het houtsnijwerk van de Maori dat de geometrische figuren uit de tatoeages overneemt. Vaak wordt bijna het hele lichaam gedecoreerd. De gehanteerde stijlen variëren van naturalisme tot pure abstractie.

Niet alleen worden op de tentoonstelling foto's en afbeeldingen van getatoeëerde mensen getoond. Ook menselijke huidfragmenten met tatoeages uit verschillende culturen behoren tot de getoonde 'objecten'. Er wordt zelfs een mensenhuid getoond uit de collectie van de Japanse patholoog Fukushi Masaichi (1878-1956) die zich de laatste 30 jaar van zijn leven toelegde op het aanleggen van een verzameling getatoeëerde mensenhuiden. De arts was werkzaam in een armenbuurt waar de inwoners nog volgens de oude tradities getatoeëerd waren. Hij sloot contracten af met getatoeëerde patiënten om over hun huid te mogen beschikken na hun dood. Hij catalogeerde 2000 verschillende patronen en maakte 3000 foto's. Een selectie wordt bewaard in het Medical Pathology Museum van de Tokyo University. Het klinkt vandaag nogal ranzig. Om dezelfde reden worden in Quai Branly ook geen getatoeëerde mensenhoofden getoond die zich hier en daar nog in museumcollecties bevinden.

▲ Traditionele Japanse tatoeage.

oceanen trotseerden en in de eeuwen die daarop volgden één voor één de beschavingen van de Stille Zuidzee ontdekten, werd tatoeage een ware rage. Zeelieden namen de technieken over en lieten hun lichamen decoreren, mensen met tatoeages werden tentoongesteld en traden op in circussen.

In de 20ste eeuw kreeg de tatoeage een wrange nasmaak in het kader van uitsluiting en holocaust. Het verschijnsel leek uit te sterven in de westerse wereld, maar in de jaren 1990 ontstond een ware revival die tot vandaag voortduurt. Tatoeage wordt weer met status, identiteit en schoonheid geassocieerd. Hedendaagse kunstenaars hebben zich toegelegd op deze kunstvorm die één van de oudste uit de geschiedenis van de mensheid is. Dat tatoeage vandaag weer in is, bewijst de grote belangstelling die er is voor de mooie tentoonstelling in Quai Branly.

Japanse arts/verzamelaar

De tentoonstelling geeft een beeld van de enorme verscheidenheid van de tatoeage

▲ Hedendaags tatoeagemotief.

▲ Titine Leu, 'Arteria Circus Lady, 2000.

Amy Winehouse

De expositie toont ook werk van een 30-tal gerenommeerde hedendaagse tatoeagekunstenaars. Zo kan u zich vergewissen van de artistieke waarde van de decoratie, en vaak ook van de schoonheid van de getatoeëerde mens. Waar men zich in de 19de eeuw ging vergapen aan freeky shows van de 'leopardman', dan kunt u vandaag dankzij de sociale media mee genieten van de tatoeages van Angelina Jolie, Lady Gaga of David Beckham. En vergeten we

vooral de betreunde Amy Winehouse niet die mee de tatoeagerage in de jaren 1990 op gang heeft getrokken.

Henk Van Nieuwenhove

Tatoueurs, Tatoués. Nog tot 18 oktober in Musée du Quai Branly, 37 Quai Branly, Paris. Open zondag, dinsdag en woensdag van 11 u. tot 19 u., donderdag, vrijdag en zaterdag van 11 u. tot 21 u. Info: +33-(0)156 61 70 00 – www.quaibrantly.fr. Met Thalys reist u in 1u22 vanuit Brussel-Zuid en in 2u02 vanuit Antwerpen-Centraal naar Paris-Nord. Er is ook een dagelijkse trein vanuit Oostende. Info en reservaties: www.thalys.com.